

گفت‌وگو با دکتر واحدی

نام: **نصرت‌الله واحدی**
محل سکونت فعلی: **مونیخ، آلمان**
شغل: **بازنشسته**

سال و محل تولد: **۱۳۱۱ در تهران**
خانواده: **همسر و دو فرزند پسر**
تحصیلات: **دیپلم ریاضی از دبیرستان البرز، مهندس ارتباطات، فوق لیسانس ریاضی و فیزیک از دانشگاه مونیخ، دکترای فیزیک از دانشگاه مونیخ با رشته جنبی فلسفه در سال ۱۹۶۵**

آقای دکتر واحدی، با تشکر از این‌که دعوت ما را برای گفت‌وگو با خبر نامه شاخه اروپایی انجمن پذیرفتید:

۱. لطفاً برای خوانندگان ما بفرمایید که در چه سالی و چگونه وارد دانشگاه شدید!

دکتر مجتهدی شخصاً با من در مونیخ تماس گرفت و مرا جهت همکاری در دانشگاه صنعتی آریامهر که در شرف پایه‌گذاری بود، دعوت کرد. من پس از یک مطالعه ۶ ماهه پاسخ مثبت خود را به ایشان اطلاع دادم.

در بدو ورود به دانشگاه در شهریور ۱۹۶۶، مانند همه دیگر همکاران با سمت معلمی در هیئت علمی دانشکده فیزیک استخدام شدم و تقریباً تا یک سال بعد از آمدن دکتر امین، یعنی در مجموع به مدت نزدیک ۴ سال در دانشکده فیزیک مشغول به کار بودم.

پس از ترک دانشگاه صنعتی آریامهر به دانشگاه تبریز رفتم و پس از آن در سال ۱۹۷۰ ریاست بخش فیزیک و ریاضی مدرسه نوبنیاد عالی پارس را برعهده گرفتم. پس از مدتی، با سمت استادی دانشگاه به دانشکده علوم دانشگاه تهران رفتم. چندی بعد به عضویت شورای پژوهشی دانشگاه تهران منصوب شدم.

۲. ممکن است کمی نیز در مورد فعالیت‌های علمی و پژوهشی خود توضیح دهید؟

تحقیقات من بیشتر در زمینه ذرات بنیادی بوده است. اما روی "تئوری سیستم‌ها" نیز کار کرده‌ام. ۱۴ کار پژوهشی از اینجانب در مجلات معتبر جهان منتشر شده است ولی در مجموع دارای ۲۴ تألیف هستم.

درست به دلیل کار و تجربه روی "تئوری سیستم‌ها"، مدتی است که روی مسائل جامعه و انسان به‌عنوان "سیستم" کار می‌کنم.

۳. آقای دکتر واحدی، شما به‌تازگی مطالعات وسیعی در زمینه آخرین تحقیقات پیرامون چگونگی عملکرد مغز انسان داشته‌اید. ممکن است ما را بطور خلاصه با این تحقیقات آشنا کنید؟

برای من دو مطلب اهمیت دارد. یکی ساختار مغز به‌عنوان یک سیستم و دیگری جنبه عملکرد الکترونیکی آن است، که بر اولی دیدی ماکروسکوپی مترتب است، و دومی جنبه میکروسکوپی دارد.

از دید الکترونیکی، مغز بسیار کامل است و گسترده‌تر و فراتر از دانش روز تکون یافته

گردهمایی سراسری SUTA ۲۰۰۴ در اروپا

مطابق تصمیم هیئت مدیره انجمن، گردهمایی سراسری سال ۲۰۰۴ در اروپا برگزار خواهد شد. این تصمیم با توجه به شرایط بین‌المللی، نتیجه‌ی نظرخواه از اعضا و نزدیکی اروپا به ایران گرفته شده است.

تاریخ و محل دقیق این گردهمایی به‌زودی و پس از مشورت با شاخه اروپا تعیین و اعلام خواهد شد.

به استقبال گردهمایی‌های

منطقه ای SUTA

در اسلینگن آلمان و لندن

اعضای انجمن در بریتانیا و ایرلند روز ۳۰ اوت در شهر لندن در محل Devonport House Greenwich گرد هم می‌آیند. تا کنون بیش از ۳۰ نفر از بریتانیا و همچنین چندین میهمان از ایران و سوئد در این گردهمایی نام‌نویسی کرده‌اند. نشانی تماس آقای مهندس هانری معصوم پور:

hanri_m@yahoo.co.uk

همانطور که در شماره‌های پیشین نیز به اطلاع رسید، گردهمایی اسلینگن از ۱۲ تا ۱۴ سپتامبر در شهر اسلینگن آلمان با حضور اعضای انجمن از آلمان، ایتالیا، اتریش، سوئیس، فرانسه و هلند برگزار می‌شود. محل برگزاری این گردهمایی آکادمی فنی اسلینگن است. استفاده از این محل به ابتکار و همت دکتر خاکزار که خود از اعضای هیئت علمی این آکادمی هستند امکان یافت. ما ضمن تشکر مجدد از دکتر خاکزار شما را قدری با این آکادمی آشنا می‌کنیم: آکادمی فنی اسلینگن در سال ۱۹۵۲ توسط پرفسور کوگلر پایه‌گذاری شد. هدف آکادمی فنی اسلینگن آموزش عالی به مدیران و متخصصانی است که مایل‌اند دانش خود را در زمینه‌های معینی گسترش و زرفا دهند.

تاکنون نزدیک به ۴۰ نفر از آلمان، فرانسه، سوئیس و هلند و همچنین چند میهمان از ایران و آمریکا برای شرکت در گردهمایی نام‌نویسی کرده‌اند.

برای نام‌نویسی در این گردهمایی و رزرو هتل به سایت شاخه اروپا مراجعه کنید:

<http://www.sharifuniversity.org>

و با این نشانی تماس بگیرید:

anousheh.hadzaad@GMX.de

همبستگی دانشجویان و

دانش آموختگان با دانشجویان در بند

به‌دنبال دستگیری دو نفر از هم‌دانشگاهی‌های ما، آقایان حجت شریفی، دبیر سابق انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف و آرش هاشمی، عضو کنونی شورای مرکزی این نهاد، **صدها تن از دانش آموختگان** د.ص.ش. در روز ۲۵ تیرماه نامه سرگشاده‌ای با ذکر نام و مشخصات همه امضا کنندگان خطاب به آقای محمد خاتمی، رئیس جمهور، ارسال داشتند. در این نامه دانش آموختگان این دستگیری‌ها را نقض آشکار حقوق بشر و آزادی‌های تأکید شده در قانون اساسی ایران دانستند و آزادی هر چه سریع‌تر آنان را خواستار شدند. در پایان نامه، دانش آموختگان به آقای رئیس جمهور خاتمی یادآوری کردند که ایشان برای حفظ و دفاع از حقوق و آزادی‌های مردم ایران سوگند یاد کرده‌اند.

روز ۳۱ تیرماه نامه سرگشاده دیگری از طرف **۷۲۱ دانشجوی دانشگاه‌مان** خطاب به آقای رئیس جمهور خاتمی منتشر شد. دانشجویان در این نامه از سرنوشت نامعلوم دانشجویان دستگیر شده توسط "بیدادستانی ویرانه‌قضا" ابراز نگرانی کرده و خواستار آزادی هرچه زودتر آنها شده‌اند.

در پی این ابراز همبستگی‌ها و طبق گزارش رسانه‌های گروهی ایران، این دو دانشجویی در بند آزاد شدند.

برای دیدن این نامه‌ها به سایت انجمن مراجعه فرمایید: <http://www.sharifuniversity.net>

IEEE باید پاسخگو باشد

در ادامه مقابله با سیاست‌های زیانبار IEEE، انجمن SUTA در نامه مفصلی همراه ۶ پیوست که به تاریخ ۶ اوت خطاب به هیئت رئیسه IEEE ارسال داشته، ضمن برشمردن سیاست‌های تبعیض ملی و اعتراض مجدد به اعمال این سیاست‌ها از سوی IEEE و با انتقاد از سیاست سکوت IEEE در قبال این پرسش‌ها، از هیئت رئیسه خواسته است که به این اعتراض‌ها پاسخی شایسته بدهد. در این نامه از جمله آمده است:

"اعضای ایرانی شما حق دارند پاسخ به پرسش‌هایشان را از شما خواستار شوند و بخواهند که محدودیت‌های اعمال شده در موردشان پایان یابد و بار دیگر در شرایط برابر با سایر اعضای تمام عیار سازمان قرار داده شوند."

انجمن همه اعضای رشته برق خود را به ارسال پیام به پروفیسور آدلر، رئیس IEEE، و اعلام حمایت از خواست‌های انجمن فرا می‌خواند. اعتراض‌های خود را به این نشانی ارسال کنید: President@ieee.org

تسلیت

• مطلع شدیم که دوست عزیز ما آقای محمدرضا اسدی، فارغ التحصیل دوره اول مهندسی برق و مقیم تورنتو در کانادا روز جمعه گذشته درگذشت. ما مصیبت وارده را به خانواده گرامی‌شان از صمیم قلب تسلیت می‌گوییم.

• همچنین اطلاع یافتیم که آقای سعید جلال‌زاده، ورودی ۱۲۵۰ مهندسی صنایع، مقیم هلند و عضو کمیته اجرائی شاخه اروپا به‌تازگی مادر گرامی خود را از دست داده است. ما این فقدان عظیم را به سعید تسلیت می‌گوییم و خود را در غم او شریک می‌دانیم.

پس از گردهمایی سوند

پس از گردهمایی سوند نامه های بسیاری خطاب به برگزار کنندگان این گردهمایی، خانم مهندس شهلا سلطانیه و آقای مهندس شیوا فرهمند راد رسید. با تشکر از شهلا و شیوا که این نامه ها را در اختیار ما گذاشتند، گزیده‌ای از آنها را در اینجا درج می‌کنیم:

✦ حسین، م. برق ورودی ۱۳۴۶، می‌نویسد: "گردهمایی فراموش نشدنی بود. ممنون بابت همه پیام‌ها و عکس‌ها."

✦ مژگان، م. شیمی ورودی ۱۳۷۱، می‌نویسد: "با تشکر از همه زحماتی که کشیدید و عکس‌هایی که فرستادید. برنامه را بسیار عالی تدارک دیده بودید. امیدوارم از این گردهمایی‌ها بیشتر داشته باشیم."

✦ بهزاد، م. سازه ورودی ۱۳۴۸ می‌نویسد: "از دوستان شنیدم که گردهمایی بسیار جالبی داشتید. بسیار متأسفم که نتوانستم شرکت کنم. بار بعد حتماً با شما خواهیم بود."

از خاطرات دکتر مجتهدی

دل‌م به حال آن [جوان‌ها] می‌سوخت که نمی‌توانند به دانشگاه بروند و مملکت ما آدم لازم دارد، جوان‌های فاضل [لازم دارد که] خدمت به مملکت بکنند و ایده‌آل من و طرز فکر من این است - حالا یا غلط یا صحیح. طرز فکر من این است که ایران را باید جوان‌های ایرانی آباد کنند. جوان‌های فاضل با تفوق ایرانی، نه خارجی. خارجی‌هایی که می‌آیند به ایران فاضل نیستند. خارجی‌های فاضل و دانشمند نمی‌آیند. اکثر خارجی‌هایی که می‌آیند یا به قصد جاسوسی وارد می‌شوند. کمتر خارجی به قصد خدمت بی‌دریغ می‌آید. جوان‌های شایسته ایرانی، جوان‌های خوب که خدا را شکر می‌کنم که هفتاد نفر از این‌ها را آوردم - یکی از یکی برجسته‌تر، یکی از یکی بهتر. حقیقتاً مفتخرم به این کار. ولی افسوس که آن‌ها را بیچاره کردم.

به هر حال، آمدم. فرمان برای من صادر شد به عنوان نیابت تولیت. فکر کردم پهلوی خودم که ببینم که ایجاد دانشگاه چه مشکلاتی دارد. دیدم سه نوع کار در این دانشگاه باید انجام بشود تا این دانشگاه ایجاد بشود. یکی [تعیین] محل دانشگاه [و] تهیه زمین. یکی دیگر خرید وسایل کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها و یکی دیگر انتخاب جوان‌های ایرانی به عنوان استاد جهت تدریس لازم است. (ادامه در شماره آینده)

تماس با ما

مطالب خود را توسط پست الکترونیکی به نشانی anousheh.hadzaad@GMX.de یا توسط فکس به شماره ۳۳ ۲۳ ۹۳-۶۱۷۴-۳۹ + ارسال کنید. نشانی سایت شاخه اروپای انجمن: www.sharifuniversity.org

چند خبر

✦ **بیانیه رؤسای ۶۹ دانشگاه:** بنا بر گزارش خبرگزاری ایسنا رؤسای ۶۹ دانشگاه و مراکز تحقیقاتی کشور که نام دکتر سهراب‌پور، رئیس دانشگاه ما نیز در میان آنان دیده می‌شود، روز ۴ اوت با صدور بیانیه‌ای از لایحه تغییر ساختار وزارت علوم حمایت کردند. آنان ضمن ابراز تأسف شدید از وضعیت پیش‌آمده که منجر به استعفای دکترمعین وزیر علوم شد، "عمل بحران‌سازان را محکوم" کردند و "خواستار کوتاه کردن شر آنان از سر ملت" شدند.

این بیانیه سپس در مورد ارتباط استعفای دکتر معین با نحوه برخورد با دانشجویان می‌افزاید: "مسأله چگونگی برخورد با دانشجو و دانشگاه یک مسأله حساس و راهبردی است و شیوه‌های غلط گذشته و آنچه کم و بیش هم‌اکنون در جریان است خسارت‌های عظیمی بر جای گذاشته و خواهد گذاشت و بنابراین لازم است با یک عزم ملی ریشه‌های این برخورد زیانبار و مایوس‌کننده خشکانده شود."

✦ آقای رضا پور ابوالقاسم، اهل اردبیل، **نفر اول آزمون سراسری امسال** دانشگاه‌ها در رشته ریاضی و فنی، در گفت‌وگو با خبرنگار ایسنا اظهار داشتند که اولین انتخابشان رشته برق دص.ش بوده است.

✦ در **دهمین دوره مسابقات بین‌المللی ریاضی** که در ماه اوت امسال با حضور ۵۴ تیم از ۲۷ کشور جهان در رومانی برگزار شد تیم دانشگاه ما با کسب سه مدال طلا، چهار مدال نقره و یک مدال برنز توانست پس از تیم‌های بلاروس و مجارستان به **مقام سوم جهان** دست یابد.

✦ در **هفتمین دوره مسابقات جهانی روبوکاپ** (سال ۲۰۰۳) که در ماه ژوئیه در ایتالیا برگزار شد، تیم دانشجویی دانشگاه ما در **قسمت شنبه سازی مقام اول را بین ۲۰ دانشگاه جهان کسب کرد.** همچنین تیم دانشجویی **روبوکاپ امدادگر** دانشگاه صنعتی شریف موفق شد در این مسابقات بین ۱۲ دانشگاه جهان به **مقام دوم** برسد.

✦ تیم **بسکتبال دانشگاه** در مسابقات دسته یک دانشگاه‌های کشور که از بیست و نهم تیر ماه آغاز شد، در **جای سوم** ایستاد.

✦ شورای گسترش آموزش عالی ایجاد رشته **مهندسی محیط زیست** در دانشگاه شریف را به صورت قطعی تصویب کرد.

✦ **دانشگاه علوم کاربردی آخن آلمان** (Fachhochschule Aachen) در چارچوب توافقنامه با دانشگاه ما و با مجوز وزارت علوم دوره‌های کارشناسی در مهندسی مکانیک و برق در ایران برگزار می‌کند. نشانی اطلاعات: www.sina.sharif.edu/~acuas

✦ **سایت اینترنتی شاخه ونکوور** گشایش یافت و در سایت مرکزی انجمن در www.sharifuniversity.net دسترس است.

✦ **گردهمایی شاخه شمال شرق آمریکا** روز شنبه ۱۹ ژوئیه در شهر برایتون در ایالت ماساچوست برگزار شد.

✦ **اعضای انجمن SUTA در غرب کانادا** اولین گردهمایی خود را در روز یکشنبه ۲۴ اوت از ساعت ۹ صبح تا ۵ بعد از ظهر در هتل Sutton Place شهر زیبای ونکوور برگزار خواهند کرد.

است. فن الکترونیک زاده انسان، هنوز وسعت و قدرت کار **ترانزیستورها**های مغز، چون "سیناپس" synaps، را ندارند.

اما مغز انسان از دید "تئوری سیستم‌ها" سیستمی خودجوش است. این سیستم در دوران نوزادگی و کودکی تا سن ۵ تا ۶ سالگی، با تجربه و تأثیر محیط، شکل می‌گیرد و رشد و تکامل می‌یابد. به نحوی که هر کسی ویژگی‌های خود را پیدا می‌کند و بر مبنای آن هویت کسب می‌کند و شخصیتش شکل می‌گیرد. این اجزای شخصیت (شخص) نه به معنی تشخیص اجتماعی بلکه به معنی خصلت‌هایی است که در طول عمر پدیدارند و بر اساس آن‌ها هرکس برای دیگران "تو" می‌شود؛ در حالی که مغز از دید خودش، "من" می‌شود؛ منی که هر عملی را به پای خود می‌گذارد. **آن وقت است که از آزادی اراده و اختیار صحبت به میان می‌آید.** ولی این آزادی، که به زبان دیگر آزادی فردی است و از دید فلسفی برای همه امروز حق شده است، سرابی (Illusion) بیش نیست. چه، "من" انسان هشت وجهی است. هر وجهی از "من" در محل ویژه‌ای در مغز جا دارد.

توجه کنیم آنچه در باره آزادی یا اختیار می‌گوییم، نتیجه تفحصات مغز، یعنی علوم طبیعی است. قانون کار مغز است. در حالی که آزادی اجتماعی به هر گونه، قانون انشا شده به‌دست انسان است.

پژوهش‌های انجام گرفته روی مغز نشان می‌دهند که این "من" آزاد نیست. برای این "من"، سیستم مغز (ذهن)، مطابق مقتضیات خودساخته‌ی خویش تصمیم می‌گیرد و به‌هنگام عمل آن را به او تلقین می‌کند؛ آنچه در واقع تنها یک خودمختاری بیش نیست. به واقع این خودمختاری سبب می‌شود تا ذهن عمری را که سپری کرده یعنی حکایاتی را که بر او گذشته با محیطی که تشخیص را که بر او به‌هم بدورد. این "درز" آسودگی خاطر نام دارد و گسستگی‌اش ترس و غریبگی به بار می‌آورد. لذا شناخت این مقتضیات و ویژگی‌های آن، ضرورتی برای تأثیر گذاری مثبت بر ساختار اجتماع است. به عبارت دیگر مسأله موضوع درک و فهم و دفاع از آزادی نیست که به‌عنوان اساسی‌ترین لازمه سعادت انسان و خوشبختی مردم معرفی می‌شود، بلکه باید بررسی محیط و تحلیل حدیثی‌های زندگی نیز به‌طور جدی در دستور کار قرار داده شود. فلسفه کار مغز درست با فلسفه سه بنی (Trial) پوپر Popper مطابقت دارد.

تصویری که امروزه پژوهش‌های مغز از انسان ترسیم می‌کنند، به کلی با آنچه بطور تاریخی می‌پنداشتیم، مغایرت دارد. این تصویر پایه و اساس فرهنگ، اخلاق، ادب و سیاست را در دنیا به شدت دگرگون خواهد کرد. این دگرگونی‌ها تأثیری عمیق بر زندگی انسان و جامعه بر جای خواهد گذاشت. در این راه، به‌ناچار نیروهای ضد دگرگونی نیز بسیج خواهند شد و برخوردها و مخالفت‌های درد آوری را به بار خواهند آورد.

درست به این دلیل ضرورت دارد که در باره این مطالب در سطح وسیعی به گفت‌وگو و روشننگری بنشینیم تا راه نفوذ اجتماعی آن‌ها به آسانی هموار شود. در این مورد کتابی به فارسی نوشته ام که به‌زودی منتشر خواهد شد. با سپاس مجدد از جنابعالی موفقیت‌های هرچه بیشتری برایتان آرزومندیم.